

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

**Sayı :9
14 Ekim 2008**

İçindekiler

**Çin’de Gelişmeler
ABD ile İlişkiler
AB ile İlişkiler
Diğer Ülkelerle İlişkiler
Türkiye’deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları**

**Çin’in Merkez Bankası
Faiz Düşürdü**

**Çin’de Ağustos ayı
enflasyonu beklenenin
altında gerçekleşti**

ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE’DE ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER

1980’ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin’in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin’deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin’de Gelişmeler:

Ekonomi

Çin Merkez Bankası, Eylül ayında para birimi yuan cinsinden bir yıl vadeli bono ve tahvillerin faizlerini 0,27 baz puan düşürdü. Merkez Bankası ayrıca, 25 Eylül’den geçerli olmak üzere, bankaların mevduat munzam karşılık oranlarını da 1 puan indirdi. Bütün bu düzenlemelerin, ekonomik büyümeyi arttırmak için gerçekleştirildiği kaydedildi¹ Çin’de **üç aylık faiz oranı** Ekim ayı ortası itibarıyla **%4.30**, 10 yıllık hazine bonosu faizi ise **%3.31** seviyesine indi.²

Ulusal İstatistik Bürosuna göre; Ağustos ayında, **TÜFE** geçen yılın aynı dönemine göre **% 4,9** oranında artış gösterdi. Şehirlerde bu oran **%4,7**; kırsal kesimde ise **%5,4** oldu.

Bu yılın Ocak ayından Ağustos ayına kadar geçen **8 aylık dönemde** ise, **TÜFE** bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla **%7,3** oranında artış gösterdi. Şehirlerde bu oran **%7**, kırsal kesimde ise **%8** oldu.³

TÜFE’de Ağustos ayındaki **%4,9**’luk oran; Temmuz ayındaki **%6,3**, Haziran ayındaki **%7,1** ve Mayıs ayındaki **%7,7** olan oranla kıyaslandığında birçok tahminin altında kaldı. Ekonomist Wang Xiaoguang, TÜFE’deki yükselişlerin artık dönüm noktasının geldiğini, bunun da ekonomik büyümenin gittikçe yavaşlayıp talebi azaltmasından belli olduğunu ifade etti. Çin ekonomisindeki yavaşlamanın bir işareten çok, bir trende dönüşmekte olduğunu belirtti. Bu trendi ise sıkı makroekonomik politikalara ve global ekonomideki yavaşlamaya bağladı. Buna bir çözüm olarak, Çin’in makroekonomik politikalarını gevşetmekte olduğunu ve enflasyonist baskı azaldığı için buna da devam edeceğini vurguladı.⁴

ÜFE enflasyonunda da Eylül ve Ekim aylarında düşüş bekleniyor.

Ulusal İstatistik Bürosuna göre; Ağustos ayında, ÜFE geçen yılın aynı dönemine göre **%10,1** oranında artış gösterdi. Hammadde, yakıt ve enerji alım fiyatları **%15,3** oranında yükseldi. Bu yılın Ocak ayından Ağustos ayına kadar geçen 8 aylık dönemde ise, ÜFE bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla **%8,2** oranında artış gösterdi. Hammadde, yakıt ve enerji alım fiyatları **%12,2** oranında yükseldi.⁵

Ekonomist Wang Xiaoguang, ÜFE'deki artışın da talebin azalmasından dolayı, Eylül veya Ekim aylarında büyük olasılıkla **%10'un altına** ineceğini belirtti.⁶

Yuan bir ayda euro karşısında %10'dan fazla değer kazandı.

Çin para birimi yuan, Ağustos ayının başından Eylül ayı başına kadar euro ve İngiliz sterlini karşısında yaklaşık **%10** düzeyinde değer kazandı. Uzmanlar, para birimlerindeki bu değer artışının 4. çeyrekte de, Çinli ihracatçıları olumsuz yönde etkileyecek şekilde devam edeceğini düşünüyor.

Yuan, Amerikan doları karşısında ise, 16 Temmuz'da ulaştığı en yüksek noktadan Eylül ayına kadar genel olarak değer kaybetti. Analistler yuanın dolar karşısındaki yükselişindeki bu duraksamanın, diğer para birimlerindeki değer kaybindan kaynaklandığını belirttiler.

CITI Bank analisti Yang Shengkun, Çin para birimi yuanın euro karşısında değer kazanmasının nedeninin ise, büyük ölçüde euro bölgesindeki ekonomik yavaşlamadan kaynaklandığını belirtti.

Yılbaşından Eylül ayı başına kadar **yuan Amerikan doları karşısında %6,7, euro karşısında %8,5**, İngiliz sterlini karşısında ise **%19,4** değer kazandı.⁷

Çin: Uluslararası finansal durum Çin'in gelişmesini etkilemez.

Çin Dışişleri Bakan Yardımcısı He Yafei, 19 Eylül tarihinde Beijing'de yaptığı açıklamada, uluslararası toplumun şu anda ciddi bir finansal sorunla karşı karşıya bulunmasına rağmen, Çin'in Birleşmiş Milletler Binyıl Gelişme Hedefleri'nin hayata geçirilmesi için verdiği taahhütlerin bundan etkilenmeyeceğini söyledi.⁸

II. ABD ile İlişkiler

Çin, ABD'nin Tibet'le ilgili kararına karşı çıkıyor.

ABD Temsilciler Meclisi'nde Tibet'e ilişkin bir karar onaylanmasıyla ilgili olarak gazetecilerin 20 Eylül'de yönelttiği soruları yanıtlayan Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Jiang Yu, Çin'in içişlerine müdahale niteliği taşıyan bu karara kesinlikle karşı çıktıklarını belirtti.

Çin hükümetinin Daley Lama'yla temaslarda bulunup görüşme yapmasının, tamamen Çin'in kendi iç meselesi olduğuna dikkat çeken sözcü, ABD Temsilciler Meclisi'ne uluslararası ilişkilerdeki temel kurallara uyma, "Tibet'in bağımsızlığı"nı amaçlayan bölücü güçlere destek verip hoşgörü göstermekten kaçınma, Çin'in içişlerine müdahale anlamı taşıyan

Çin: "ABD'nin finans piyasasını kurtarmak için yürüttüğü operasyonun başarısını arzuluyoruz"

AB ve Çin'in dengeli ticaret gündemi

girişimlerde bulunmama ve Çin-ABD ilişkilerine zarar veren yanlış hareketlere son verme çağrısı yaptı.⁹

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, ABD yönetiminin aldığı borsa kurtarma önlemlerinin en kısa sürede etkisini göstererek, uluslararası finans piyasasına istikrar getirmesini arzuladıklarını söyledi. Hu Jintao, 22 Eylül'de ABD Başkanı George W. Bush'la bir telefon görüşmesi yaparak, ikili ilişkilerin yanı sıra ABD'deki ekonomik ve finansal gelişmeleri ele aldı.

ABD'deki ekonomik ve finansal gelişmeler hakkında bilgi veren Bush, sorunun ciddiyetinin bilincinde olduklarını, ulusal ve uluslararası finans piyasasına istikrar kazandırmak için önlem aldıklarını ve almaya devam edeceklerini kaydetti. Alınan önlemlerin en kısa sürede etkisini göstererek ABD'nin ekonomik ve finansal ortamını düzeltmesi arzusunu ifade eden Çin Cumhurbaşkanı, bunun uluslararası finans piyasasının istikrarının yararına olacağı gibi dünya ekonomisinin istikrarlı ve sağlıklı gelişmesine de katkı yapacağını altını çizdi.¹⁰

III. AB ile ilişkiler

AB-Çin Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesi toplantılarının 23.'sü 25 Eylül tarihinde Beijing'de gerçekleştirildi. AB ticaret komiseri Peter Mandelson, Çin Ticaret Bakanı Chen Deming ile birlikte toplantıya başkanlık etti. Üç saat süren toplantıda mal ve hizmetler, fikri haklar, sürdürülebilir kalkınma ve ticaret ve yatırıma kadar çok çeşitli konular tartışıldı.

Mandelson ve Bakan Chen Avrupalı telekomünikasyon malzemeleri imalatçısı ve Çinli muadili arasında imzalanan teknoloji transferi lisans anlaşmasını memnun edici buldu. İki taraf da Avrupalı ve Çinli şirketleri benzer anlaşmalar yapmaya çağırdılar.

Ortak Komite toplantısında ele alınan diğer konulardan bazıları şunlardır:

Tarımsal ürünlerde ihracat: İki taraf da Çin'e domuz eti ve meyve ihracatında uygulanan güvenlik koşullarıyla ilgili anlaşmanın hızlandırılması konusunda görüş birliğine vardı.

Fikri Haklar: İki taraf da Aralık ayında yapılacak olan AB-Çin zirvesinde imzalamak üzere bir Fikri Haklar Gümrük Uygulaması hareket planını bitirme niyetlerini dile getirdi. İnternet üzerinden korsancılıkla ilgili olarak da AB-Çin çalışma grubunda sorunların çözümü için çalışılması öngörüldü.

Coğrafi göstergeler: İki taraf da coğrafi göstergelerde bir anlaşma için görüşmelerde ileri bir yapılabirlik çalışmasını kabul etti.

Kozmetik: Çin kozmetik standartları işleminin hızlandırılmasını kabul etti.

İlaç: Çin ithal ettiği aktif ilaç bileşimlerinin ithalat masraflarının düşürülmesi ile ilgili olarak AB endüstrisi de dahil olmak üzere ilgili taraflara danışmayı kabul etti.

Düşük karbon emisyonu, Temiz Kalkınma Mekanizması ve çevresel ürünler ve teknolojiler konusunda ortak çalışmaların sürdürülmesi kararlaştırıldı.¹¹

IV. Diğer ülkeler ile ilişkiler

Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao 21 Eylül tarihinde Beijing'de yaptığı konuşmada, Çin-Japonya ilişkilerine büyük önem veren Çin hükümetinin, Japonya ile imzalanan dört siyasi belge doğrultusunda stratejik karşılıklı güveni daha da arttırmaya, karşılıklı yarara dayalı işbirliğini derinleştirmeye, kültürel temasları yoğunlaştırmaya, bölgesel ve uluslararası işlerdeki eşgüdümü ve işbirliğini pekiştirmeye, hassas sorunları uygun şekilde çözmeye ve iki ülke arasındaki stratejik ve karşılıklı yarara dayalı ilişkilerin sürekli geliştirilmesini hızlandırmaya hazır olduğunu belirtti.

Hu Jintao, Japonya-Çin Ekonomi Derneği heyetiyle görüşürken, iki ülkenin dünyaya bakış açısıyla, enerji tasarrufu ve çevre koruma, bilişim ve haberleşme, yeni ve yüksek teknoloji, afetlerin önlenmesi ve etkilerinin azaltılması, afet sonrası yeniden yapılanma gibi önemli alanlardaki işbirliğini sürekli güçlendirmelerini, ikili ekonomik ve ticari işbirliğini daha yüksek düzeye taşımalarını, Asya ve dünya ekonomisinin istikrarlı büyümesine katkı yapmalarını beklediğini ifade etti.¹²

Çin ve Hindistan arasındaki sınır sorunuyla ilgili 12. görüşme, 18-19 Eylül günleri arasında Beijing'de yapıldı. Çin-Hindistan sınır sorunu Çin özel temsilcisi, Çin Devlet Müşaviri Dai Bingguo ve Hindistan özel temsilcisi, Hindistan Ulusal Güvenlik Danışmanı Narayanan, sınır sorununun çözüm çerçevesi konusunda ayrıntılı fikir alışverişinde bulundular. İki taraf, iki ülkenin liderlerinin talimatlarını yerine getirerek, görüşmelere devam edip, iki tarafça kabul edilebilecek adil ve uygun bir çözüm bulmaya çalışacaklarını açıkladılar. Bir sonraki görüşmenin Hindistan'da düzenlenmesine karar verildi.¹³

Çin Başkanı Hu Jintao, 24 Eylül tarihinde Venezuela Başkanı Hugo Chavez'i kabul etti. Başkanlar yaptıkları açıklamalarda hem politik hem ekonomik alanda ikili ilişkileri geliştirme niyetlerini dile getirdiler. Chavez, enerji, finans, tarım ve elektromekanik ürünlerin üretimi gibi konuların yanı sıra kültürel konularda da işbirliğini geliştirmek istediklerini ifade etti. Görüşmenin ardından iki taraf ekonomi, petrol, eğitim ve hukuki konuları kapsayan işbirliği anlaşmalarını imzaladı.¹⁴

Çin: Japonya ile stratejik ilişkileri geliştirmeye hazırız

Çin Hindistan sınır sorunuyla ilgili müzakereler devam ediyor.

Venezuela Başkanı Chavez Çin Başkanını ziyaret etti

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

17. Uluslararası Urumqi Dış Ekonomik İlişkiler Fuarı

17. Uluslararası Urumqi Dış Ekonomik ilişkiler Fuarı Çin Halk Cumhuriyeti Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi'nde (XUÖB) düzenlendi.

Bu çerçevede, 1 Eylül 2008 tarihinde Beijing'de düzenlenen Türk-Çin İşbirliği Forumu'na TÜSİAD Pekin ofisinden katılım sağlandı. Forumda Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Türkiye ve Çin'in çok boyutlu stratejik ortaklık ilişkilerinin giderek arttığını ile getirdi. Çin Ticaret Bakanı Cheng Deming ile yaptıkları özel görüşmede iki ülkenin enerji, hammadde, gıda, turizm ve müteahhitlik konularında işbirliği fırsatları geliştirebileceklerine değindiklerini dile getirdi. Bakan aynı zamanda Türkiye'nin Çin ile imzalanacak Serbest Ticaret Anlaşmasına hazır olduğunu da ifade etti. 2007 yılında Çin'e olan 1 milyar dolarlık ihracatımızın 2008 yılında 1.7 milyar dolara ulaşmasının beklendiğini söyledi. Türkiye'nin 3. büyük müteahhitlik ülkesi olduğunu belirten Tüzmen, Türkiye ve Çin'in özellikle müteahhitlik alanında Afrika ve Uzakdoğu'da ortak çalışmalar gerçekleştirebileceklerini dile getirdi. THY seferlerini 7'den 14'e çıkarmayı hedeflediklerini, Pekin-Urumqi-Mersin Tren Yolu Projesi ve Tarihi İpek Yolu Projeleri'nin hayata geçirilmesi ile ilgili ikili karayolu anlaşmalarının hayata geçirilmesini teşvik ettiklerini de dile getirdi.

Çin Ticaret Bakan Yardımcısı Fang Aiqin, İki ülke ticaret hacminin 2007 yılında 12 milyar dolar ile %46 oranında artış gösterdiğini, aynı zamanda Türkiye'nin Çin'e olan ihracatının da 2008'in ilk 6 ayında geçen yıl aynı döneme göre %56 artış göstererek 800 milyon dolara ulaştığını belirtti.

XUÖB Başkan Yardımcısı Hu Wei ise konuşmasında, Son 10 yılda Türkiye ve XUÖB arasındaki ticaret hacminin 20 kat artış gösterdiğini, Türklerin Bölgedeki yatırım projelerinin toplam 17'ye ulaştığını söyledi. Aynı şekilde iki ülke ilişkilerinin üst düzeyde devam etmesini umduklarını dile getirdi.¹⁵

Türk Çin İşadamları Toplantısı

2 Eylül tarihinde gerçekleştirilen Çin ve Türk İşadamları arasında düzenlenen görüşmelere TÜSİAD Pekin Ofisi tarafından katılım sağlandı. Görüşmelerde TÜSİAD ve TÜSİAD Pekin Ofisi'nin faaliyetleri tanıtıldı. Türkiye'nin bazı sektörleri ile ilgili sorulara yanıtlar verildi.¹⁶

TÜSİAD Pekin Ofisi Çin Sanayi ve Ticaret Federasyonu ile görüştü.

TÜSİAD Pekin Ofisi 3 Eylül tarihinde Çin XUÖB Sanayi ve Ticaret Federasyonu (XUÖB ACFIC) Başkan Yardımcısı Zhang Pinquan ve Ekonomik İşlerden Sorumlu Wang Yong ile bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda öncelikle TÜSİAD ve TÜSİAD Pekin Ofisinin faaliyetlerinden bahsedildi. Başkan Yardımcısı Zhang, XUÖB ACFIC ve üye şirketleri hakkında kısaca bilgi verdi. XUÖB ACFIC, KOBİ'lerinin yurtdışına açılmak istediklerini ve 2009 Nisan ayında, Türkiye'ye bir yatırım heyeti götürmeyi planladıklarını ve TÜSİAD uygun görürse bunun TÜSİAD öncülüğü ile yapılabileceğini söyledi. Ayrıca, Kasım ayında TÜSİAD'ın Qindao'da gerçekleştirmeyi planladığı yatırım seminerinin benzerinin XUÖB Başkenti Urumqi'de gerçekleştirebileceği önerisini de dile getirdiler.

Çin Ticaret Bakanlığı Adil İhracat ve İthalat Bürosu ile TÜSİAD Pekin ofisi temsilcileri bir toplantı yaptı.

Çin Ticaret Bakanlığı Adil İhracat ve İthalat Bürosu Direktör Yardımcısı Xia Xiang ile 19 Eylül tarihinde yapılan görüşmede Çinli şirketlerin Türkiye’de iş yaparken sıklıkla karşılaştıkları problemlere değindi.

Xiang, Çin ve Türkiye arasında politik ilişkilerin sorunsuz olduğunu, ancak iki tarafın halen ekonomik alandaki işbirliklerinin zayıf olduğunu altını çizdi. Çin hükümetinin Çinli işadamlarını Türkiye’ye yatırım yapmaları ve Türkiye’den ithalat yapmaları için teşvik ettiğini ancak sonucun olumlu olmadığını dile getirdi.

Xia Xiang’a göre Çinli yatırımcının Türkiye’de yatırım yapmasının önünde bazı engeller var. Xiang bu olumsuzlukları şöyle dile getiriyor:

Türk ithalatçısı Çin’den ithal ettiği malları gümrükten uzun süre çekmiyor.

“Türkiye’nin ticaret ve yatırımla ilgili yasa ve yönetmeliklerdeki uygulamalar Çin’in Türkiye’deki ticari faaliyetlerini ve yatırımlarını büyük oranda etkilemekte.

Örneğin gümrükten mal çekme uygulaması sorunlu bir konudur. Türk Gümrük İdaresinin yönetmeliği gereği Yurtdışından ithal edilen ürünlerin gümrükten çıkartılması için verilen süre en fazla 45 gündür. Mallar 45 gün içinde çekilmediği takdirde, mallara el konuluyor ve açık arttırmayla düşük fiyata satılıyor. Açık arttırmaya ilk katılma hakkı ise malları ithal eden şirkette oluyor. Bunun sonucu olarak da pek çok Türk ithalatçı, malları anlaştıkları değerden çok daha düşük fiyata almak için malları 45 gün içinde gümrükten çekmiyorlar. Bu da ihracatçılar için hiç de adil olmayan bir durum. Çinli şirketler bu sorunla pek çok kez yüzleşmek durumunda kalmışlardır. Bunun üzerine Çin hükümeti konuyu pek çok kez Türk Gümrük Otoritelerine iletse de henüz olumlu bir sonuç alınamamıştır.

Türk şirketleri anlaşmadan sonra kontratları feshediyorlar.

Çinli şirketlerle anlaşma imzalayan pek çok Türk şirketi anlaşmadan sonra kontratları feshediyorlar. Bu da Çinli şirketlerin iş yapma konusunda Türk iş dünyasına olan güvenlerini büyük ölçüde kırmakta. Çin Ticaret Bakanlığı her yıl Türkiye’ye ithalatçılar heyeti götürmekte. Ancak, her seferinde Türk şirketlerinin fiyatları arttırmaları ve malların teslimatını geciktirmeleri gibi sorunlar nedeniyle girişimler sonuçsuz kalmaktadır. İki ülke arasındaki ticaret açığının temel nedeni bu tür sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Türk Hükümeti yabancı yatırıma çok fazla önem vermiyor, halen yatırıma kapalı sektörler var.

Türkiye’nin ve Çin’in politik sistemleri ve yönetim biçimleri birbirinden tamamen farklı yapıya sahiptir. Çin hükümetinin ekonomik faaliyetler üzerindeki güçlü yönetimine nazaran Türk hükümetinin etkisi oldukça az diye düşünmekteyim. Çinli yatırımcıların Türkiye’de karşılaştıkları zorlukların giderilmesi ve yersiz uygulamaların kaldırılması için getirilecek çözümler üzerinde Türk hükümetinin politik rehberliği oldukça azdır. Bu durumda Çinli şirketler sorunlarını mahkeme yoluyla çözmek durumdadırlar. Bu da zaman ve para kaybetmelerine neden olmaktadır.

Diğer bir konu Türk hükümetinin bazı sektörlerinde uyguladığı korumacı politikalarıdır. Örneğin Cherry ve JAC markalı Çin otomobilleri Türkiye pazarında oldukça iyi bir yere sahipti. Ancak son zamanlarda Türk

hükümetinin Türk otomotiv sektörünü koruma amaçlı girişimleri sonucu Çinli otomotiv şirketlerini Türkiye ile iş yapmaktan vazgeçirmiştir.”

Xia, ayrıca Ürdün’ün yatırım ortamı ile Türkiye’nin yatırım ortamını da karşılaştırdı. Ürdün’ün Çinli ve diğer yabancı yatırımcılara pekçok olanak sağladığını, Ürdün hükümetinin yabancı yatırımcıların sadece iş gücü ve ekipmanlarının transferi ile hemen üretime başlayabilecekleri “Lisanslı Endüstri Bölgeleri” kurduğunu bu nedenle çok sayıda Çinli yatırımının bu ülkede yoğunlaştığını belirtti. Türkiye’yle ise halen Çinli işçilerin Türkiye’de çalışabilmeleri için vize sorunun olduğunu dile getirdi.

Xia: “Tüm bunlara rağmen Çin hükümeti iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirme arzusunda. Çin şuan büyük miktarda yabancı para rezervine sahip. Çin hükümeti son zamanlarda Çinli yatırımcıları yurtdışında yatırıma teşvik etmekte. Türkiye, coğrafi açıdan oldukça önemli bir konuma sahip. Çin hükümeti Türkiye’nin avantajlarını Çin ile ortak projelerle paylaşması arzusundadır. Bu projelerden birisi “İstanbul Boğazı Denizaltı Tüneli”dir. Çin hükümeti Türk hükümetinin İstanbul Boğazında gerçekleştirilecek olan bu projenin ihalesinde Çinli şirketlere de şans verilmesini arzu etmektedir.” şeklinde konuştu.

Son olarak Xia Xiang, Türkiye ile Çin arasında ticari alanda var olan güvensizliğin en kısa zamanda giderilmesini arzu ettiklerini, TÜSİAD’ın Türk hükümetine Çin-Türkiye arasındaki işbirliği projelerine daha fazla önem vermesi için gereken hassasiyeti göstermeleri ve gereken önemi vermeleri konusunda aracı olmasını arzu ettiklerini ifade etti.¹⁷

Kaynaklar

- ¹ <http://www.dunya.com/haber.asp?id=21850&cDate=>
- ² The Economist Dergisi, Economic and Financial Indicators, 11-17 Ekim 2008 sayısı
- ³ http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20080910_402503521.htm
- ⁴ <http://www.chinaplatform.com/index.php/olympic-2008/36-business/343-chinas-cpi-49-higher-in-august>
- ⁵ http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20080910_402503524.htm
- ⁶ <http://www.chinaplatform.com/index.php/olympic-2008/36-business/343-chinas-cpi-49-higher-in-august>
- ⁷ http://www.chinadaily.com.cn/china/2008-09/09/content_7011270.htm
- ⁸ <http://turkish.cri.cn/281/2008/09/19/1s101409.htm>
- ⁹ <http://turkish.cri.cn/281/2008/09/21/1s101465.htm>
- ¹⁰ <http://turkish.cri.cn/281/2008/09/22/1s101492.htm>
- ¹¹ http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/china/pr250908_en.htm
- ¹² <http://turkish.cri.cn/281/2008/09/21/1s101476.htm>
- ¹³ <http://turkish.cri.cn/281/2008/09/19/1s101435.htm>
- ¹⁴ <http://www.mfa.gov.cn/eng/yfgk/t515078.htm>
- ¹⁵ TÜSİAD Pekin Ofisi notları
- ¹⁶ TÜSİAD Pekin Ofisi notları
- ¹⁷ TÜSİAD Pekin Ofisi notları